

Adolescència.Trencar la incomunicació

XXVI Seminari interdisciplinari

Barcelona, 12 de novembre 2007

«L'habitació dels adolescents»

Carles Feixa i Pàmpols

Professor d'antropologia social de la Universitat de Lleida

Com a introducció a la seva ponència, en Carles Feixa i Pàmpols va convidar als assistents a pensar com era l'habitació que cadascú va tenir durant l'adolescència; com era l'espai privat, amb qui el compartia, quins objectes tenia, a qui permetien l'entrada, per a després comparar-la amb l'habitació dels adolescents que avui coneixen.

Fent referència a la novel·la de Virginia Woolf, *La habitació propia*, el professor d'antropologia definí l'habitació com a un espai d'autonomia dins de l'espai domèstic. Explicà que es tracta d'un espai de recerca del jo, de la reflexió personal i de lectura, un espai on l'autoritat no té un control sobre el que passa. En el text de Woolf es va tractar d'una reivindicació d'un espai de feminitat, que després es va transformar en una reivindicació juvenil. I aquest espai juvenil ha tingut una evolució en el temps que Feixa desenvolupà sota uns tipus d'habitació: la tradicional, la teenager, la contracultural, la post-adolescent i la digital.

L'habitació tradicional era habitualment compartida amb algun germà, no hi havia concepte d'espai propi, privat, pels adolescents. És amb l'adveniment de la societat del consum que sorgeix l'habitació individual. Ha canviat l'espai domèstic i la família, amb la reducció del número de fills que té, possibilita que cada nen tingui la seva habitació. També ha canviat la relació d'autoritat amb els nens i les nenes, que reivindiquen la necessitat de decidir com ha de ser el seu espai.

Amb el sorgiment de la TV i el rock and roll comença a crear-se l'habitació del teenager. Els Beatles i James Dean són les icones: per primera vegada els joves troben imatges a seguir que són de la seva mateixa edat.

Als anys '70 quan ja no es tracta d'una reivindicació privada, sinó d'una reivindicació dels espais públics, ens trobem davant l'habitació contracultural. La imatge enganxada a la paret és la del Che Guevara, i la literatura que ara omple les estanteries de les habitacions dels joves ja no és la literatura edificant o d'educació, sinó la literatura contracultural. El jove sent que per a fer la revolució social ha de fer

una revolució personal on la sexual té un paper especial. L'espai privat no és tan important en aquest moment i per contra ho és més l'espai públic.

A la dècada dels '80 això torna a canviar, perquè hi ha una transformació en el cicle d'edat juvenil. L'habitació és un espai tancat, per a obrir-lo a algun amic, però que es manté tancat per tal que no hi hagi intromissió.

Als anys '90 es produeix la gran transformació digital: l'habitació passa de ser un espai de reclusió a ser un espai de comunicació, és des d'on més es comuniquen els adolescents amb l'exterior, ja sigui amb els seus amics o per a participar en les votacions dels seus programes favorits de televisió, com Operación Triunfo o Gran Hermano.

En l'actualitat, la permanència a la casa familiar s'allarga. És la generació en què els joves conviuen més temps amb els pares a la casa paterna, fins els 30 ó 35 anys, fenomen conegut com a post-adolescència.

Carles Feixa comentà un estudi de cas que realitzà sobre les habitacions dels dos fills d'una família, ambdós adolescents, així com de les opinions que els pares tenien d'aquestes. El fill de 18 anys comentava que els seus amics ho fan tot –fins i tot menjar– a les seves habitacions perquè és aquí on hi tenen el que necessiten: l'ordinador, la televisió, el telèfon, Internet, música. Ell no arriba a aquest extrem però gaudeix estant a la seva habitació, que va fer pròpia als 14 anys quan va començar a decorar-la amb els seus objectes. Per una altra banda, la seva germana de 12 anys començava a descobrir la seva nova habitació: feia uns mesos havia llençat les seves nines i havia posat un pòster de Jennifer López, fotografies dels seus amics i la seva pròpia música. La noia es trobava en una etapa "d'enamorar-se de sí" de voler el que és i representa, començava a trencar amb la decoració que havien escollit els seus pares quan era nena, posant el seu estil en ella.

Per la seva banda, els pares comentaven l'evolució dels seus fills a través de les seves habitacions. La mare destacava que el fill va fer seva l'habitació als 14 anys però que als 16 la transformà en el seu món hermètic, en la qual no li falta de res, que està sempre desordenada, però amb els espais molt ben aprofitats. Tancat a la seva habitació, assegura que ningú l'imposa res. El pare cridà l'atenció sobre el canvi que han patit també els pares, comentant la inevitable relació entre aquest i el canvi dels adolescents.

Per a finalitzar, Feixa va recórrer a tres figures literàries que simbolitzen tres maneres d'abordar l'etapa de l'adolescència. Aquestes figures són: Tarzán, Peter

Pan i Blade Runner. La imatge de Tarzán significa que el jove és un salvatge que s'ha de civilitzar, per això els pares han d'imposar la seva autoritat per a què l'adolescent deixi el seu "espai salvatge per anar a la ciutat". Peter Pan, en canvi, remet a la figura d'un adolescent que vol romandre en el seu món hermètic, el "món del Mai Més"; tenen consciència que és una etapa que tindrà un final però que s'ha d'aprofitar al màxim mentre duri. Finalment, Blade Runner o 'el replicant' és un androide o robot que té molta informació però que té manca d'autonomia personal per a ser l'amo del seu propi destí.

La pregunta és quina d'aquestes figures correspon a la dels adolescents d'avui.

Resum de les ponències realitzat per l'equip de redacció de l'Àmbit Maria Corral